

Prečo katolíci počas pôstneho obdobia zakrývajú v katolíckych chrámoch kríže a sochy?

Branislav Krasnovský

31. marca 2023 ✝ Cirkev

Zakrývanie katolíckych symbolov počas pôstneho obdobia má svoje opodstatnenie

Možno si mnohí veriaci kladú otázku, prečo je potrebné v tom najposvätnejšom období roka, v období tesne pred Veľkou nocou zakrývať v katolíckych chrámoch všetky nádherné katolícke sochy, obrazy a iné pamiatky a takisto kríže a krucifixy a zahaľovať ich do plachty fialovej farby (fialová a čierna farba symbolizujú smútok a smrť). Mimochodom, zastavenia Krížovej cesty sa nikdy v katolíckych chrámoch nezakrývajú.

U mnohých rezonuje otázka, či by predsa len nebolo vhodnejšie v tomto období a takisto počas Pašiových hier uprednostniť vizuálne zobrazenia, pretože tie môžu u veriacich vyvolať silnejšiu odozvu a posilniť ich vo viere.

Skutočnosť je však taká, že katolícka Cirkev už od svojich počiatkov odporúčala prax zahaľovať katolícke symboly, pretože práve toto posilňovalo zmysly a budovalo u ľudí túžbu po Veľkonočnej nedeli. Táto tradícia má takmer 2 000 rokov a netreba ju meniť.

Okrem toho, súčasné zahaľovanie katolíckych symbolov má súčasne v katolíckych chrámoch po II. vatikánskom koncile len naozaj marginálny charakter v porovnaní s tým, čo sa praktizovalo v minulosti. Po II. vatikánskom koncile dokonca prišlo k určitým snahám zahaľovanie obrazov a symbolov zrušiť, no táto prax napokon prežila – v zmiernenej forme – až do dnešných dní.



Zdroj: flickr.com / Bowsk

V stredoveku vnímali pôst nesmierne prísne

V nemecky hovoriacich krajinách takmer celý stredovek a dlhé obdobie novoveku existovala prax, podľa ktorej sa už od 8. storočia zahaľoval celý oltár počas celého pôstneho obdobia a takisto aj všetky katolícke obrazy a symboly v chráme.

Zahaľovacie plátno na oltári sa nazývalo „*Hungertuch*“ a symbolizovalo hlad. Nielen hlad, ako neoddeliteľná súčasť pôstu, ale aj duchovný hlad. „*Hungertuch*“ sa slávnostne z oltára stiahol až pri

prednese Pašiových hier, keď zazneli slová „*chrámová opona sa roztrhla na dve časti*“. Podľa niektorých cirkevných historikov zahaľovanie malo aj didaktický rozmer, pretože negramotní veriaci zahalenie symbolov vnímali ako fakt, že Pôstne obdobie sa neskončilo a stále trvá. Úplne sa závoje odstránili až počas Veľkonočnej vigílie, počas spevu Glória.

Niektorí cirkevní historici poukazujú tiež na skutočnosť, že zakrytie svätých symbolov malo veriaciim naznačiť, že pokiaľ sa sposedou nezmieria s Bohom, oltár a sväté symboly sú pre nich zakryté (eschatologické zdôraznenie skutočnosti, že ak by v takomto stave umreli, do Raja sa nedostanú).

Takisto sa veriaciim odporúčalo, aby zahaľovali katolícke symboly počas Pôstneho obdobia aj vo svojich domovoch.

Pre tradičných katolíkov sú posledné dva týždne pôstu časom bezprostrednej prípravy na posvätné Trojdnie, ktoré predstavujú najdôležitejšie tri dni v dejinách celej katolíckej Cirkvi, ako aj v dejinách spásy.

Pôst treba vnímať srdcom a nie zrakom

Naši katolícki predkovia v minulosti rovnako dobre poznali Evanjelium sv. Jána (Jn 1,1–14), ako ho poznáme my: *1 Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. 2 Ono bolo na počiatku u Boha. 3 Všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo. 4 V ňom bol život a život bol svetlom ľudí. 5 A svetlo vo tmách svieti, a tmy ho neprijali. 6 Bol človek, ktorého poslal Boh, volal sa Ján. 7 Prišiel ako svedok vydať svedectvo o svetle, aby skrze neho všetci uverili. 8 On sám nebol svetlo, prišiel iba vydať svedectvo o svetle. 9 Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet. 10 Bol na svete a svet povstal skrze neho, a svet ho nepoznal. 11 Prišiel do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali. 12 Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi: tým, čo uverili v jeho meno, 13 čo sa nenarodili ani z krvi ani z vôle tela ani z vôle muža, ale z Boha. 14 A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy.*

Na rozdiel od nás však dokázali počúvať z hĺbky srdca a neboli natoľko otrokmi vonkajších zrakových vnemov ako sme my. Dôkazom tejto skutočnosti je fakt, že dnes majú mnohí ľudia problém sledovať napríklad staršie filmy, pretože sa im zdajú byť zdĺhavé až nudné. Natoľko si totiž zvykli na neustále bohaté zrakové vnemy, že sa stali povrchnými. Zrakové vnemy majú už aj mnohí z veriacich katolíkov natoľko otupené, že nedokážu už zmysluplne udržať svoju pozornosť dlhšie ako pri sledovaní plytkých tik-tokových videí.

Vnemová zrková presýtenosť už začala ohrozovať mozog mnohých ľudí a stáva sa podobná presýtenosti jedlom. Hedonisti to veľmi dobre poznajú. Kto si neustále dopriava lahodné a rafinované potešenie, stráca nakoniec skutočnú schopnosť oceniť to, čo je skutočne dôležité a stáva sa otrokom vlastnej vášne. Krása pôstu spočíva aj v zistení, že vďaka pôstu sa oslobodia otupené a presýtené zmysly, vráti sa im skutočná radosť z jednoduchosti a prehĺbi sa vnímanie pravdy.

Kto dokáže zavrieť oči a zameria svoju pozornosť na zmysluplné slová, ktoré znejú počas slávenia Svätej omše, na slová modlitby či na slová Svätého písma a odstráni načas to obrovské a vyčerpávajúce množstvo zrakových vnemov, určite zacíti jemnú premenu vo svojom vnútri. Zmení sa jeho vnímanie, dokáže sa lepšie sústrediť na pôsobivé Božie slová vo svojom srdci a dokáže aj hlbšie prežiť ich podstatu. Môže sa tak

dokonca u neho vytvoriť hlbší pocit očakávania Veľkonočného Trojdnia.



Zdroj: wikimedia commons

Zahaľovanie katolíckych symbolov nám pomáha sústrediť sa na základy Kristovho utrpenia

Zvyk zahaľovania krížov a obrazov má z hľadiska náboženskej psychológie veľký význam, pretože nám pomáha sústrediť sa na základy Kristovho diela vykúpenia.

Platí, samozrejme, skutočnosť, že keď sa niečo ukryje pod závoj, neznamená to, že závoj tu musí byť navždy. To zakrytie má oslabiť presýtenie vnemami a človek si musí uvedomiť, že závoj bude nakoniec stiahnutý, pretože to, čo je potrebné odkryť, to sa aj musí odkryť. Je neprirodzené, aby to ostalo zakryté.

Stredovekí mystici radi pripomínali, že konečné Odhalenie katolíckych symbolov pred Veľkonočnou vigíliou je akousi pripomienkou nášho života na Zemi.

Cirkev je podľa nich a takisto podľa Katechizmu katolíckej Cirkvi spoločenstvom svätých osôb. Existuje v troch stavoch: Cirkev putujúca (bojujúca), Cirkev očisťujúca sa (trpiaca), Cirkev oslávená (víťazná, blažená). Všetci totiž – či živí alebo už zosnulí – tvoria jedinú Cirkev a sú navzájom spojení v Kristovi. A podľa stálej viery ich vzájomné spojenie sa upevňuje spoluúčasťou na duchovných dobrách. Svätý apoštol Pavol skutočnosť osobného spoločenstva s Kristom a v Kristovi vyjadril symbolicky pojmom telo, kde Kristus je hlava a veriaci ľudia sú jeho údy – bunky.

My, Cirkev putujúca a bojujúca na tomto svete žijeme v „zahalenom svete“. Ešte nevidíme Boha v Jeho veľkolepej sláve, ako ho vidia členovia Cirkvi oslávenej, ani nevieme precítiť tak hlboko, čo nám chýba, keď nie sme v Božom náručí, tak ako to dokáže precítiť Cirkev trpiaca v Očistci.

My totiž žijeme v zahalenom svete a len vlastná smrť nám umožní tento závoj odstrániť. Tak, ako sa odstráni nakoniec závoj zo svätých katolíckych symbolov počas Veľkonočnej nedele, sa smrťou odstráni závoj aj z našich očí a my budeme konečne schopní pravého poznania.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/preco-katolici-pocas-postneho-obdobia-zakryvaju-v-katolickych-chramoch-krize-a-sochy/>